

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “บทบาทเงินหยวนต่อการค้าระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน” เพื่อศึกษารูปแบบและการเปลี่ยนแปลงด้านการชำระเงินเพื่อการค้าระหว่างไทย-จีน ภายหลังจากจีนเปิดทดลองใช้เงินหยวนชำระเงินเพื่อการค้าระหว่างประเทศ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการชำระเงินเพื่อการค้าของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย โดยใช้ตัวอย่าง จำนวน 100 บริษัท แล้วนำมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการศึกษาปรากฏตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย
- 2) ข้อมูลการค้าและการชำระเงิน ก่อนและหลังการเปิดใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้า (เดือนกรกฎาคม 2552) ของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย
- 3) การเลือกใช้สกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคต และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคตของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย จำนวน 92 บริษัท พบว่า ส่วนใหญ่ผลิตและส่งออกสินค้าเอง คิดเป็นร้อยละ 71.7 ระยะเวลาดำเนินงานระหว่าง 11-20 ปี ร้อยละ 52.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของบริษัทคิดเป็นร้อยละ 96.7 มูลค่าการค้าต่ำกว่า 10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 55.4 มูลค่าการค้ากับประเทศจีนอยู่ระหว่าง 11-50 ล้านบาทต่อปี ร้อยละ 50 เมื่อคิดเป็นสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างประเทศจีน โดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 7.63 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด

2) ข้อมูลการค้าและการชำระเงิน ก่อนและหลังการเปิดใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้า (เดือนกรกฎาคม 2552) ของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย

ผลการศึกษาช่วงก่อนการเปิดใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้า (ก่อนเดือนกรกฎาคม 2552) ผู้ประกอบการค้าไทย-จีนส่วนใหญ่มีคู่ค้าต่ำกว่า 10 ราย ร้อยละ 79.3 มีวิธีการจำหน่ายสินค้าโดยผู้ประกอบการค้าไทย-จีนมีการติดต่อกันโดยตรง ร้อยละ 64.4 เอกสารที่ใช้ใน

การค้าคือใบกำกับสินค้า (Invoice) ร้อยละ 43.2 กำหนดเงื่อนไขการค้าแบบ CIF ร้อยละ 45.2 การกำหนดสกุลเงินของราคาสินค้ามีการกำหนดราคาเป็นสกุลดอลลาร์ ร้อยละ 68.7 การชำระเงินการค้าระหว่างประเทศไทย-จีนเป็นการทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงิน ร้อยละ 89.3 และกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินด้วยวิธี T/T Remittance ร้อยละ 32.5 หากไม่ได้ทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงินจะกำหนดรูปแบบการชำระเงินโดยหักบัญชีคู่ค้า (2 ฝ่าย) ร้อยละ 53.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการชำระเงินดังกล่าวคือ ความมั่นใจ ปลอดภัย ร้อยละ 37.6 และไม่มีปัญหาการชำระเงินระหว่างคู่ค้า ร้อยละ 71.7

ภายหลังจากทางการจีนมีนโยบายเปิดเสรีเงินหยวนเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้า ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2552 เป็นต้นมา ผู้ประกอบการค้าไทย-จีนส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการชำระเงิน คิดเป็นร้อยละ 94.6 แต่ปริมาณธุรกรรมการค้ากับคู่ค้าจีนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5.4

3) การเลือกใช้สกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคต และปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคตของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน ในประเทศไทย

หากในอนาคตการชำระเงินสกุลหยวน-บาท มีความคล่องตัวมากขึ้น สภาพแวดล้อมและต้นทุนใกล้เคียงกับการชำระเงินด้วยดอลลาร์ สรอ. จะทำให้ผู้ประกอบการไทยเลือกชำระเงินสกุลหยวนแทนดอลลาร์ สรอ. โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสกุลเงินที่สำคัญ คือ ความมั่นใจ ปลอดภัย ความรวดเร็วในการชำระเงิน และต้นทุนการโอนเงิน

จากผลการศึกษาการเลือกใช้สกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคตของผู้ประกอบการค้าไทย-จีน พบว่า สกุลเงินเป็นอันดับ 1 สกุลเงินดอลลาร์ สรอ. เป็นอันดับ 2 สกุลเงินบาทเป็นอันดับ 3 สกุลเงินเป็นอันดับ 4 และสกุลยูโรเป็นอันดับ 5

ส่วนผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสกุลเงินที่ใช้ชำระเงินเพื่อการค้าในอนาคต พบว่าปัจจัยด้านความมั่นใจ ปลอดภัย เป็นอันดับ 1 รองลงมาคือความคล่องตัวในการทำการค้ากับจีนเป็นอันดับ 2 ความรวดเร็วในการชำระเงินเป็นอันดับ 3 ต้นทุนการโอนเงินที่ต่ำลงเป็นอันดับ 4 คู่ค้าเป็นผู้กำหนดเป็นอันดับ 5 ประโยชน์ด้านภาษีเป็นอันดับ 6 ประโยชน์ในการต่อรองราคาเป็นอันดับ 7 การทำการค้าโดยไม่เอกสารการค้าเป็นอันดับ 8 และนอกจากนี้ผู้ประกอบการยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่ายังมีปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ เรื่องกำไรขาดทุนของอัตราแลกเปลี่ยน

6.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าช่วงก่อนการเปิดใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีน (ก่อนเดือนกรกฎาคม 2552) ผู้ประกอบการค้าไทย-จีนส่วนใหญ่ ทำการค้าระหว่างกันด้วยเงินสกุลดอลลาร์ สรอ. เป็นส่วนใหญ่ และในภายหลังจีนเริ่มเปิดใช้เงินสกุลหยวนชำระเงินเพื่อการค้า ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2552 เป็นต้นมา แต่ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ยังคงค้ากับจีนด้วยเงินดอลลาร์ สรอ. และทำการค้าระหว่างประเทศด้วยเงินหยวนเพียงร้อยละ 0.55 ในเดือนตุลาคม 2555 เนื่องจากผู้ประกอบการไทยทำการค้ากับหลายประเทศ จึงเลือกทำการค้าด้วยสกุลดอลลาร์ สรอ. เป็นหลักเพราะสามารถใช้สกุลเงินเดียวชำระค่าสินค้าได้สะดวกกับคู่ค้าทุกประเทศ ประกอบกับการชำระเงินในช่วงก่อนเดือนกรกฎาคม 2552 ส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในเรื่องของการชำระเงินกับคู่ค้า จึงยังคงชำระเงินในรูปแบบเดิม

6.2.1 ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการชำระเงินหยวนเพื่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการใช้เงินสกุลท้องถิ่น (บาท/หยวน) ดังนี้

1) ความร่วมมือระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย กับธนาคารกลางจีน ธนาคารพาณิชย์ไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการชำระเงินสกุลท้องถิ่น (บาท/หยวน) ระหว่างผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการจีน เนื่องจากปัจจุบันธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง เปิดให้บริการชำระเงินหยวนแล้ว และมีอัตราซื้อ-ขายเงินหยวนที่แคบกว่าเดิมมาก หลังจากทางการจีนได้ผ่อนคลาย เปิดกว้างการชำระเงินหยวนมากขึ้น โดยยกเลิกระบบรายชื่อ “ผู้ประกอบการนำร่องชำระเงินสกุลหยวน” 67,724 ราย และกำหนดรายชื่อ “ผู้ประกอบการที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ” ตั้งแต่ 12 มิถุนายน 2555 เป็นต้นมา ทำให้ในปัจจุบันผู้ประกอบการจีนทุกราย สามารถทำธุรกรรมชำระเงินหยวนกับคู่ค้าต่างประเทศได้ทั้งหมด อีกทั้งผู้ประกอบการจีนยังสามารถฝากเงินหยวนในต่างประเทศได้ (ยกเว้นผู้ประกอบการที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ ไม่สามารถฝากเงินหยวนในต่างประเทศได้)

2) ปรับปรุง กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบการนำเงินบาทออกนอกประเทศผ่านชายแดนไปประเทศเพื่อนบ้านซึ่งปัจจุบันยังคงกำหนดไว้ไม่เกิน 500,000 บาท/คน ในส่วนการนำเงินบาทออกไปจีนไม่เกิน 50,000 บาท/คน เนื่องจากการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ที่จังหวัดเชียงราย ใช้เงินสดชำระค่าสินค้าถึงร้อยละ 10 จึงควรผ่อนคลายระเบียบดังกล่าว

ซึ่งหากการค้าไทย-จีน มีการชำระเงินด้วยสกุลท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะสกุลหยวน จะช่วยให้ธุรกิจไทยได้รับประโยชน์จากการชำระเงินด้วยสกุลหยวน คือ ธุรกิจที่มีคู่ค้าในจีนหรือมีคู่ค้าที่อยู่ในเครือข่ายของธุรกิจจีน โดยประโยชน์จากการใช้เงินหยวน มีดังนี้

1. ลดความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากในระยะต่อไปคาดว่าเงินหยวนจะยังคงมีแนวโน้มผันผวนต่ำเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ สหรัฐ. อีกทั้งยังมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่อง
2. กระจายความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีกระแสเงินสดหมุนเวียนเป็นสกุลเดียวและต้องการกระจายความเสี่ยงจากเงินสกุลนั้น
3. ผลดีต่อการเจรจาต่อรองราคาสินค้า เนื่องจากคู่ค้าจีนที่รับชำระค่าสินค้าด้วยเงินหยวน ไม่มีความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ไม่มีต้นทุนในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนและลดภาระด้านเอกสารยื่นต่อศุลกากรจีนและเพื่อรับคืนภาษีส่งออกจึงมีแนวโน้มที่น่าจะเจรจาต่อรองราคาได้ดีขึ้น
4. เพิ่มโอกาสการสร้างเครือข่ายการค้ากับธุรกิจในประเทศจีน เนื่องจากการใช้เงินหยวนทำให้คู่ค้าในประเทศจีน โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถกำหนดราคาซื้อขายสินค้าเป็นสกุลเงินหยวนได้โดยไม่ต้องยุ่งยากในการกำหนดราคาและคำนวณเป็นเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นจึงช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงและขยายโอกาสทางธุรกิจกับคู่ค้าในประเทศจีนมากขึ้น
5. Natural hedge ธุรกิจไทยที่ส่งออกและนำเข้าจากประเทศจีนสามารถบริหารกระแสเงินสดรับสกุลเงินหยวนจากการส่งออกและกระแสเงินสดจ่ายสกุลเงินหยวนที่มีระยะเวลาการส่งมอบตรงกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการแลกเปลี่ยนเงินและลดความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนจากการแลกเปลี่ยนสกุลเงินได้

อย่างไรก็ตาม ยังมีบางธนาคารบางแห่งเปิดให้บริการธุรกิจเงินหยวนแค่บางประเภท เช่น โอนเงินค่าสินค้า แต่ไม่มีบริการ Forward Contract หรือรับฝากเงินหยวน ธนาคารที่ให้บริการครอบคลุมทุกรูปแบบ และมีอัตราแลกเปลี่ยนดีที่สุด จะมีข้อได้เปรียบ เนื่องจากต้นทุนอัตราแลกเปลี่ยน และความเสี่ยงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกรูปแบบชำระเงิน บางธนาคาร โดยเฉพาะธนาคารสัญชาติจีน มีอัตราซื้อ-ขาย บาท/หยวน แบบ T/T ห่างกันน้อยที่สุด เช่น อัตราซื้อขายบาท/หยวน แบบ T/T ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งรับซื้อ 4.9708 และขายที่ 5.0129 ห่างกันเพียง 0.0421 (คิดเป็นร้อยละ 0.846 ของอัตราที่ธนาคารรับซื้อ) ใกล้เคียงกับเงินดอลลาร์ สหรัฐ. ที่อัตราซื้อขายแบบ T/T โดยรับซื้อ 30.51 บาท/ดอลลาร์ สหรัฐ. และขายที่ 30.76 บาท/ดอลลาร์ สหรัฐ. ห่างกัน 0.25 (คิดร้อยละ 0.819 ของอัตราที่ธนาคารรับซื้อ) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเงินหยวนมีความเสี่ยงน้อยกว่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ. เนื่องจากไม่มีความผันผวนมากนัก เพราะธนาคารกลางจีน

กำหนดให้เงินหยวนสามารถเปลี่ยนแปลงจากอัตราอ้างอิง (CNY Central Parity Rate) ที่ธนาคารกลางและธนาคารสมาชิกกำหนดในแต่ละวันไม่เกินร้อยละ 1 อีกทั้งค่าเงินหยวนยังมีทิศทางเดียวกับค่าเงินบาท นอกจากนี้ หากผู้ประกอบการทำการค้ากับจีนบ่อยครั้งเมื่อได้รับเงินหยวนจากธนาคารสามารถฝากเป็นบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ (FCD) เพื่อประโยชน์ในการบริหารความเสี่ยงและลดต้นทุนจากธุรกรรมระหว่างประเทศได้

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษากครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจศึกษาในเรื่องนี้ ครั้งต่อไปควรรวบรวมเครื่องมือทางสถิติอื่น ๆ นอกเหนือจากโคสแควร์มาใช้ในการวิเคราะห์ และเพิ่มจำนวนตัวอย่าง เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น